

HINTALOVON

Gyermekjogi Alapítvány

**Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárság
Belügyminisztérium**

részére

1051 Budapest, József Attila utca 2-4.

ugyfelszolgalat@bm.gov.hu

Tisztelt Cím!

A 2021. évi LXXIX. törvény a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló törvény 5. §-nak a 2022. február 1-től hatályba lépő, a gyermekeket sértő nemi élet szabadsága vagy nemi erkölcs elleni bűncselekményt elkövető személyekre vonatkozó adatok megismerhetővé tételét érintően, a **Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány** (székhely: 1027 Budapest, Jurányi utca 1.; nyilvántartási szám: 01-01-0012255) képviselőjében eljárva az alábbi gyermekjogi szempontból releváns kérdésekkel fordulunk a t.Címzethez.

A Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány 2015-ben kezdte meg működését, azzal a céllal, hogy támogassa és képviselje a Magyarországon élő gyerekek jogait. Munkánk során gyermekjogi megközelítést alkalmazunk, ami nemcsak a jog, hanem a gyerek szükségletei felől közelít.

Mindenekelőtt üdvözljük, hogy a jogalkotás az elmúlt években egyre nagyobb hangsúly helyeződik a gyermekek jóllétének, védelmének biztosítására.

A jelenleg hatályos, 2009. évi XLVII. törvény 75/B. §-a rendelkezik a gyermekeket sértő nemi élet szabadsága vagy nemi erkölcs elleni bűncselekményt elkövető személyekre vonatkozó adatok megismerhetővé tételéről. A törvény rendelkezései alapján a nyilvántartásban szereplő elkövetőkre vonatkozó adatok megismerhetővé tétele a felületen keresztül akkor kezdeményezhető, ha az érintett adatainak megismerésére jogosult személy megítélése szerint az adatok megismerése a gyermekek védelmének biztosítása, a gyermekek sérelmére vagy kihasználásával elkövetett nemi élet szabadsága vagy nemi erkölcs elleni bűncselekmények megelőzése céljából a gyermekekkel közvetlen kapcsolatba kerülő személyek ellenőrzése érdekében feltehetően szükséges, és az erre vonatkozó adat más módon történő megismerése egyébként aránytalan nehézséggel járna. A személyi kör tekintetében továbbá a nyilvántartáson keresztül olyan nagykorú személy igényelhet adatot, aki 18 év alatti személy – azaz gyermek – hozzátartozója, illetve az ő nevelését, felügyeletét, gondozását látja el.

A jogszabály szövegét olvasva és értelmezve, az alábbi - gyermekjogi szempontból releváns - kérdések merültek fel:

1.) Gyermekkel, vagy gyermekeket érintő ügyekkel foglalkozó szakemberek és szervezetek nyilvántartásból való adatlekérdezési jogosultságának kérdése

A rövid bevezetés alapján felmerül kérdésként, hogy mi a helyzet abban az esetben, amikor a fenti személyi körtől eltérően kifejezetten gyermekekkel, vagy gyermekeket érintő ügyekkel foglalkozó szakemberek és szervezetek – tehát pl. ügyvéd, gyermekvédelmi szakember, gyermekjogi képviselő, védőnő, gyermekorvos, iskolapszichológus, nevelési-oktatási intézmény, gyermekvédelmi szervezet vagy gyermekek jóllétével foglalkozó egyéb szervezet, akik nevezetesen a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai az 1997.évi XXXI. tv. 17. §-a alapján, szintén a fenti célokkal megegyező célból kíván alapos okkal a gyermekekkel esetlegesen kapcsolatba kerülő személyek ellenőrzése érdekében az illető személyre vonatkozó adathoz hozzájutni.

Szíves állásfoglalásukat kérjük a tekintetben, hogyan tud jogszerűen egy gyermekvédelmi jelzőrendszeri tag hozzáférni a nyilvántartásban tárolt adatokhoz?

Álláspontunk szerint ez a kérdés meghatározó jelentőséggel bír, hiszen nem csupán a jogszabályban megjelölt személyi kör (érintett gyermek hozzátartozója, ill. nevelését, felügyeletét, gondozását ellátó személy) kerülhet abba a helyzetbe, hogy gyermekekkel, gyermekek ügyével kapcsolatba kerül, eljár stb. – sőt, a tapasztalat számos esetben sokkal inkább azt mutatja, hogy a felsorolt egyéb személyek és szervezetek **gyakran kerülhetnek olyan helyzetbe, amikor megítélésük szerint az elkövetőkre vonatkozó adatok közvetlen és azonnali megismerése az érintett gyermekek védelmének biztosítása, vagy sérelmükre/kihasználásukkal elkövetett bűncselekmények megelőzése céljából ellenőrzés érdekében feltehetően szükséges, ráadásul az erre vonatkozó adat megismerése más módon számukra is egyébként aránytalan nehézséggel járna.**

2.) A nyilvántartásból lekérdezhető adatok megismerésének gyakorlati célja, érvényesülése és következményei – felelősségi kérdések

Az 1. pontban kifejtettekhez szorosan kapcsolódva kérjük a t.Címzett szíves tájékoztatását arra vonatkozóan is, hogy valójában a nyilvántartásból lekérdezhető adatok megismerésének célja pontosan milyen formában érvényesülhet – **mi lehet a közvetlen következménye annak, ha az adatok lekérdezésére jogosultak köre tudomást szerez arról, hogy egy nyilvántartásban szereplő személy vélt vagy valós veszélyt jelent egy vagy több érintett gyermekre nézve?**

Különösen azért lényeges kérdés mindez, mivel a vonatkozó előírások szerint kifejezetten tilos a megismert adatokat nyilvánosságra hozni, azokról képernyőfotót, egyéb másolatot, kivonatot vagy összefoglalót készíteni, tilos azokat sokszorosítani, nyilvántartásba rendezni vagy adatbázisba foglalni. Ráadásul a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 219. §-a szerint akár két évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető a különleges személyes adattal visszaélés bűncselekményének elkövetője.

A gyakorlatban mindezen információk megismerésével tehát pontosan mit kezdhet az adott hozzátartozó vagy az a személy, aki a gyermek(ek) felügyeletét, nevelését, gondozását ellátja? **Ki jogosult azt megállapítani/ellenőrizni, hogy a megismert információt a megismerésre jogosult személy jogszerűen, az előírt célra hivatkozással, ill. a megfelelő személlyel/szervezettel osztotta-e meg?** Tájékoztathatja-e a lekérdezett és megismert információról pl. egy nevelési-oktatási intézményt, sportegyesületet, gyermekotthont, gyámhatóságot, gyermekvédelmi szervet, rendőrséget, stb.? És amennyiben igen, a vonatkozó

információról esetlegesen **jogszerűen értesült szerv, szervezet vagy intézmény tehet-e lépéseket (és pontosan milyeneket) a gyermekek biztonságának, védelmének érdekében?**

Ennek megfelelően továbbá szintén kérdéses, hogy valóban **lehetőséget ad-e a nyilvántartásból** megismerhető információ pl. egy szülő számára **arra, hogy megakadályozza preventív jelleggel, hogy gyermekével a nyilvántartásban szereplő elkövető személy közelébe költözzön a család**, ill. hogy az érintett gyermek így fizikailag valóban elkerülje az elkövetőt, stb.? – különösen arra tekintettel, hogy a nyilvántartás az elkövető lakcímadatai közül csupán a település (ill. főváros esetén a kerület) nevét tartalmazza. A nyilvántartás bevezetésének egyik indoklásaként ugyanis megnevezésre került többek között az is, hogy a *“regiszter szülő általi használata meggátolhatja azt is, hogy a pedofilnak nevezett elkövetők újra gyermekek közelébe kerüljenek”*.

Ezzel kapcsolatban kérjük a t.Címzett tájékoztatását, hogy – **az elkövető pontos lakcímének hiányában** – mégis ezt a szülő pontosan hogyan teheti meg, illetve kérdéses az is, hogy **erre valóban szülői feladatként kell-e tekinteni?**

A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 3. cikkének 2., 3. pontjában foglaltaknak megfelelően ugyanis **állami kötelezettség az, hogy biztosítsa a gyermek jólétéhez szükséges védelmet és gondozást**, s e célból meghozatalra kerüljenek és megfelelően érvényesüljenek mind a szükséges törvényhozási és közigazgatási intézkedések, mind a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények, hivatalok és létesítmények működése megfeleljen az illetékes hatóságok által megállapított szabályoknak, különösen a biztonság és az egészség területén, valamint ezek személyzeti létszámával és szakértelmével, továbbá a megfelelő ellenőrzés meglétével kapcsolatban.

3.) Nyilvántartásban szereplő adatok rendszeres frissítése, adatokban bekövetkezett változások bejelentési kötelezettsége

Az elérhető információk szerint a bűnügyi nyilvántartásért felelős szerv hozza létre az adatbázist, amelyben az elkövetőkre vonatkozó adatokat feltételezhetően a bíróságoktól szerzi be tekintettel arra, hogy a tájékoztató alapján a lekérdezhető adatok között szerepel a bírósági határozatban szereplő bűncselekmény megnevezése és minősítése, ill. elkövetésének ideje.

Kérjük szíves tájékoztatásukat arra vonatkozólag, hogy a nyilvántartásban szereplő **elkövetők adatai változásának nyomkövetéséért, a rendszerben történő folyamatos vagy rendszeres frissítéséért pontosan mely szerv felelős, milyen rendszerességgel frissítik** ezeket az adatokat, továbbá van-e esetleg maguknak a nyilvántartásban szereplő elkövetőknek önkéntes változás bejelentési kötelezettsége?

A fentiekén túl kérjük arra vonatkozó tájékoztatásukat, hogy **a rendszer hogyan képes naprakész információval szolgálni** az elkövető lakcíme szerinti települését tekintve abban az esetben, ha rendszeres gyakorisággal lakcímet változtat, vagy nem a bejelentett lakcímén él életvitelszerűen, utazik, bejelentés nélkül külföldre távozik, stb.? **Továbbá milyen rendszerességgel tudják frissíteni a nyilvántartásban a külföldi bíróságok által hozott ítéletekre vonatkozó adatokat?**

4.) Nyilvántartásban szereplő bűncselekményekre vonatkozó adatok

A nyilvántartásban a gyermekeket sértő nemi élet szabadsága vagy nemi erkölcs elleni bűncselekményekre vonatkozóan a bírósági határozatban szereplő megnevezése és minősítése, elkövetésének ideje, az első-, másod- és harmadfokon, valamint a perújítás, a felülvizsgálat, továbbá a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat során eljáró bíróság

határozata jogerőre emelkedésének napja, a külföldi bíróság által hozott határozat jogerőre emelkedésének napja – mint lekérdezhető adatok – szerepelnek.

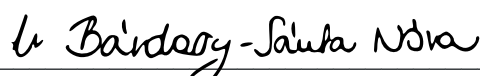
Ezzel a rendelkezéssel kapcsolatban kérjük a t.Címzett tájékoztatását, hogy a nyilvántartásban szereplő bűncselekmények súlya szerint is disztingválva vannak-e az elkövetők a rendszerben. Tájékoztatásukat kérjük továbbá arra vonatkozólag, hogy a 2009. évi XLVII. törvény 75/B. § (2) c) pontja szerinti nyilvántartásban elérhető adatok büntetlen előéletű személyek nyilvántartásába való felvételtől számított legfeljebb 12 éves időtartamának mi az indokolása, milyen megfontolások alapulvételével történt ezen időtartam meghatározása?

Természetesen Alapítványunk is egyetért azzal, hogy a vonatkozó törvényjavaslat szigora fontos üzenetet hordoz a jogalkotó részéről. Ugyanakkor a szigorú törvények visszatartó ereje mellett azzal is kell számolni, hogy milyen valószínűséggel fogják ténylegesen felelősségre vonni az elkövetőt a bűncselekmény elkövetése miatt. **A gyermekekkel szemben elkövetett szexuális erőszak-bűncselekményeknél nagyon nagy a látencia, az esetek rejtve maradása.** Egy nyilvántartás, amelyre garanciális okok miatt kizárólag az elítélt bűnelkövetők kerülnek fel, önmagában nem tud átfogó eszköz lenni a megelőzésre.

A nyilvántartás megalkotásának lényeges pontja, hogy definíció szerint kit nevezünk pedofilnak. A gyermekek elleni szexuális bűncselekmények megelőzéséhez azonban fontos látni, hogy a gyermekekkel szembeni erőszakot legtöbbször nem pedofilok követik el, hanem a gyermekkel bizalmi kapcsolatban álló, sokszor közeli hozzátartozók vagy a családhoz közel álló személyek. Számos [kutatás](#) szerint, így az EMMI 2020.Eük. 14. számú szakmai irányelve alapján is a szexuális bántalmazás áldozatainak 80%-a ismeri az elkövetőt, aki lehet közeli ismerős, családtag vagy bizalmi személy. Ez azért is fontos, mert a nyilvánosan elérhető bűnügyi (ENYÜBS) statisztikákban nincsen nyilvántartva az, hogy az elkövető „definíció szerint“ pedofil volt-e. **A látencia csökkentéséhez tehát más eszközök is szükségesek, különösen a gyermekvédelmi jelzőrendszeri tagok, a hatóságok, egyéb szakemberek edukálása abból a célból, hogy minden esetben észleljék, ha a gyermek szexuális abúzus áldozata.**

Nemzetközi tapasztalatokon nyugvó álláspontunk szerint a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélések holisztikus szemléletű megközelítéssel, a multiszektoriális prevenció eszközök hangsúlyozott alkalmazásával előzhető meg és kezelhető hatékonyan. Fontosnak érezzük, hogy a fenti kérdések megnyugtató rendezésén túlmenően, a büntetőjog és az igazságszolgáltatás területén kívül is megtörténjenek a szükséges védelmi intézkedések. Ebből a szempontból különösen fontosnak érezzük, hogy az a függő jogi helyzet, ami a köznevelési intézményeket érintő, szexuális edukációs foglalkozásokra vonatkozik minél hamarabb feloldásra kerüljön.

Alapítványunk nevében, szíves tájékoztatásukat várva,
Tisztelettel:

dr. Bárdossy-Sánta Nóra
kuratóriumi elnök

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

Kelt: Budapest, 2022. február 25.